

afdeling
Bestuurs- en
managementondersteuning
dossiernummer
8022

steller
N.A. van Eck
telefoon
14-0182

Gouda
5 maart 2024

onderwerp
AZC Molenwiek in relatie tot Spreidingswet

Gevraagd besluit

1. Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad van de gemeente Gouda voor te besluiten: Geen wensen en bedenkingen in te dienen ten aanzien van het voorgenomen besluit van het college om het maximum aantal opvangplekken voor asielzoekers in het tijdelijke AZC Molenwiek, conform de taakstelling die volgt uit de spreidingswet, op te hogen van 350 naar 407 opvangplekken, waarvan maximaal 35 (in plaats van 50) opvangplekken bestemd zijn voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

Toelichting

Op 31 januari 2024 is de “Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen”¹ in werking getreden, in de volksmond ook wel bekend als de spreidingswet. Deze wet geeft gemeenten een expliciete wettelijke taak om asielopvangvoorzieningen mogelijk te maken. Doel daarbij is om te komen tot een evenwichtige verdeling van asielzoekers over Nederland. De provincie Zuid Holland staat gesteld voor het realiseren van 19.776 opvangplaatsen. Voor Gouda komt dat neer op een totaal van 407 duurzame² opvangplaatsen, waarvan 35 specifiek gericht op alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV).

In dit raadsvoorstel wordt de raad op de hoogte gesteld over het voorgenomen besluit van het college ten aanzien van het ophogen van het maximum aantal opvangplekken voor het tijdelijke AZC Molenwiek. Hiermee voldoet Gouda aan zijn wettelijke taak. Omdat het college hecht aan een zorgvuldig besluitvormingsproces, wil het college de gemeenteraad in de gelegenheid stellen om via een wensen-en-bedenkingentraject haar standpunt mee te geven.

De ophoging van het aantal opvangplekken kan plaatsvinden zodra de verbouwing van het Molenwiekpand gereed is. Dit is voorzien in het eerste kwartaal van 2025. Op dit moment worden er ruim 200 vluchtelingen in AZC Molenwiek opgevangen.

1 Nadere uitleg op gevraagd besluit

Provinciale opgave

Op 31 januari 2024 is door het COA vastgesteld hoeveel opvangplekken er de komende twee jaar nodig zijn voor asielzoekers. Deze opvangplekken worden (indicatief) verdeeld over de gemeenten op basis van het inwoneraantal en de sociaaleconomische score van een gemeente. Door de aantallen van de gemeenten in de provincie bij elkaar op te tellen, ontstaat de provinciale opvangopgave. Een overzicht van de verdeling is [hier](#) te vinden. Gemeenten bespreken aan de provinciale regietafels (PRT's) hoe zij gezamenlijk die opgave gaan invullen. Reeds bestaande opvangplekken - of die binnen 12 maanden beschikbaar komen - van meer dan 100 plekken en langer dan 5 jaar, tellen mee bij de invulling van de eigen provinciale opgave. De commissarissen van de Koning (CdK's), in hun rol als Rijksorgaan, coördineren deze gesprekken.

¹ [Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen](#)

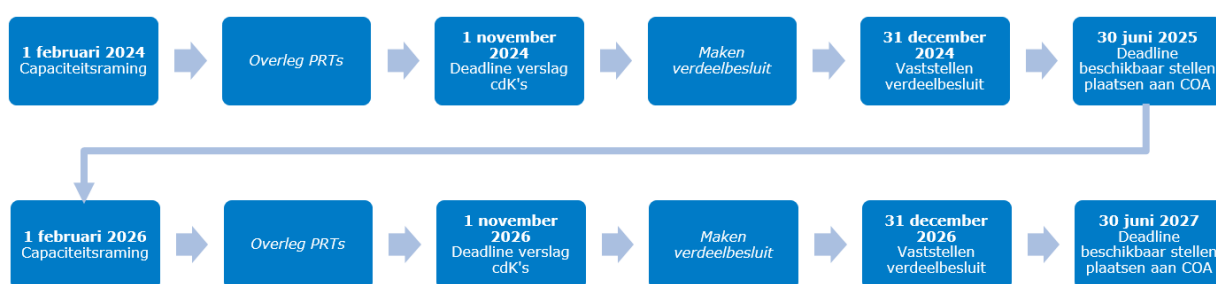
² Duurzame opvangplaatsen betekent dat de opvang voor minimaal 5 jaar beschikbaar moet zijn.

Voor 1 november 2024 moet de CdK een verslag (provinciaal opvangplan) opleveren aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. De staatssecretaris neemt op basis van het provinciale opvangplan vóór 31 december 2024 een verdeelbesluit. Alleen als het gemeenten niet lukt om gezamenlijk de hele provinciale opgave in te vullen, dan kan de staatssecretaris zelf gemeenten aanwijzen, en daarmee verplichten, om asielzoekers op te gaan vangen.

Vóór 30 juni 2025 moeten gemeenten hun toegezegde opvangplekken beschikbaar hebben. De gemeente Gouda gaat er op basis van de huidige planning van het COA vanuit dat het AZC Molenwiek voor deze datum verbouwd is, zodat Gouda kan voldoen aan de toegezegde opvangplekken. De gemeente is hierbij echter wel afhankelijk van het COA.

Na 2 jaar start de cyclus opnieuw met het ramen van de hoeveelheid opvangplekken.

Tweejaarlijkse cyclus

Regionale aanpak

Op regionaal niveau (Holland Rijnland en Midden Holland, tezamen 18 gemeenten) is een projectorganisatie ingericht die zich met de uitvoering van de spreidingswet bezig houdt. Er wordt hierbij gekeken naar zowel het aantal opvangplekken, als de impact van de opvang op de zorg, het onderwijs en de sociaal-maatschappelijke aspecten. Iedere gemeente uit de regio is vertegenwoordigd en participeert in de projectorganisatie. Naar verwachting zal rond de zomer een regionaal opvangplan³ ingeleverd worden bij de CvdK. Op dat moment moet ook bekend zijn hoe onze regio aan de taakstelling zal voldoen.

AZC Molenwiek

Huidige afspraken: maximaal 350 vluchtelingen

In de bestuursovereenkomst van december 2022 met het COA is vastgelegd dat Gouda gedurende vijf jaar maximaal 350 asielzoekers, waarvan maximaal 50 AMV, zal huisvesten in de Molenwiek aan de Groningenweg 6. Hierbij is de mogelijkheid open gehouden om deze locatie, onder voorwaarden, na vijf jaar om te zetten naar een permanente locatie met maximaal 500 opvangplekken.

Het oorspronkelijke idee van het COA was om het kantoorgebouw voor de eerste vijf jaar gedeeltelijk te verbouwen en hier 100 asielzoekers én de kantoren en diensten van het COA en haar ketenpartners onder te brengen. De overige 250 plekken (samen 350 plekken) zouden gevonden worden in de woonunits op het parkeerterrein. Indien de gemeenteraad voor de periode na deze vijf jaar zou besluiten om een permanente opvang mogelijk te maken voor maximaal 500 asielzoekers, zou de rest van het Molenwiekpand worden verbouwd. Om extra vierkante meters in het pand te realiseren, was het COA voornemens een extra verdieping op het pand te zetten. De plekken van de woonunits die hiermee vrij zouden vallen, zouden door de gemeente ingezet kunnen worden voor andere doeleinden, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan een unieke mix van wonen, werken, onderwijs en ontmoeten dat tevens bijdraagt aan een goede inburgering van de asielzoekers. De Goudse “plus”.

Huidige situatie

³ Alle regionale opvangplannen tezamen vormen het provinciale opvangplan.

Vanaf mei 2023 is het AZC in gebruik. Op dit moment zijn er slechts 208 plekken beschikbaar in plaats van de overeengekomen 350 plekken. Door de vondst van asbest in het kantoorpand van de Molenwiek, is de geplande verbouwing nog niet gestart. Onlangs heeft het COA aangegeven dat in het pand minder plekken gerealiseerd kunnen worden dan verwacht. Uit technisch onderzoek blijkt het gebouw constructief niet geschikt te zijn voor het optoppen van het gebouw met een extra verdieping. Naar verwachting kunnen er in het pand daarom maximaal 286 opvangplekken worden gerealiseerd. Dit betekent dat een deel van de units, die ingezet zouden worden voor andere doeleinden (zoals de unieke mix van wonen, werken, onderwijs en ontmoeten om een “AZC plus” te kunnen realiseren), ingezet moet worden om aan de afspraak van 350 te kunnen voldoen. Het ophogen naar 407 plekken betekent dat er nóg minder units vrij komen om ingezet te kunnen worden voor dit doeleinde.

Planning

Het COA zal op korte termijn starten met de verbouwing van het kantoorpand. De planning voor de oplevering is door het COA inmiddels verschoven naar het eerste kwartaal van 2025.

Deze oplevering valt binnen de vereiste beschikbaarstelling van opvangplekken conform de spreidingswet: de opvangplekken moeten beschikbaar zijn vanaf 1 juli 2025.

2 Argumenten

2.1 Voldoen aan taakstelling is conform wens college en raad

Eerder heeft zowel het college als de raad de wens geuit om als Gouda zelfstandig aan de taakstellingen ten aanzien van vluchtelingenopvang⁴ te willen voldoen. Tot op heden heeft Gouda hiernaar gehandeld en voldoen wij aan de gemeentelijke taakstellingen. Daarbij komt dat het college het belangrijk vindt om bij deze taakstelling zelf de regie te pakken; als eind 2024 blijkt dat de provincie niet voldoet aan de taakstelling én je voldoet daarbij niet aan je gemeentelijke taakstelling, dan is de kans op een aanwijzing door de staatssecretaris groter.

2.2 Geen uitruilafspraken nodig

De spreidingswet biedt mogelijkheden om ‘uitruilafspraken’ met omliggende gemeenten te maken. In deze uitruilafspraken kan meegenomen worden wie bijvoorbeeld Oekraïense ontheemden opvangt of statushouders huisvest. Vooralsnog zijn er binnen onze regio geen gemeenten bekend die uitruilafspraken willen maken. Ook het college is hier geen voorstander van. Door zelfstandig te voldoen aan de wettelijke taak is Gouda niet afhankelijk van de besluiten van omliggende gemeenten (“eigen broek ophouden”).

2.3 Minder AMV betekent minder druk op onderwijs en jeugdzorg

Vooruitlopend op de spreidingswet hebben zowel Gouda als omliggende gemeenten aangegeven bereid te zijn AMV’ers op te vangen. Zo heeft Krimpenerwaard (klooster van Haastrecht) op dit moment 80 opvangplekken beschikbaar voor AMV en Bodegraven-Reeuwijk is voornemens 100 duurzame opvangplekken voor AMV te realiseren.⁵ Zuidplas en Waddinxveen vangen tot op heden geen AMV op. Gouda heeft in december 2022 in de bestuursovereenkomst met het COA vastgelegd om in de toekomst 50 AMV op te vangen in AZC de Molenwiek.

Conform de taakstelling van de spreidingswet zou de regio Midden Holland 126 opvangplekken voor AMV moeten realiseren. Als onze regiogemeenten daadwerkelijk realiseren wat zij hebben toegezegd, wordt er zelfs ruimschoots aan de afspraken ten aanzien van AMV’ers voldoen.

Om de druk op het onderwijs en de zorg te verminderen, maar toch te voldoen aan onze wettelijke gemeentelijke taakstelling⁶, wordt voorgesteld het eerder afgesproken aantal plekken voor AMV (50 opvangplekken) te verlagen naar onze gemeentelijke taakstelling van 35 opvangplekken.

⁴ Er zijn taakstellingen voor: opvang Oekraïense Ontheemden, huisvesting statushouders, huisvesting AMV met status en opvangplekken voor asielzoekers.

⁵ Op dit moment vangt Bodegraven-Reeuwijk 100 AMV op in het G8 Hotel. Dit betreft een zogenaamde ‘doorstroomlocatie’; de AMV die hier tijdelijk onderdak vinden, krijgen geen onderwijs en drukken derhalve niet op de ISK Gouda.

⁶ Zie paragraaf 2.2.

3 Kanttekeningen

3.1 Ophogen aantal opvangplekken, betekent minder ruimte “Goudse plus” op locatie

Er zijn met het COA afspraken gemaakt om in gezamenlijkheid te onderzoeken of het mogelijk is op de Molenwieklocatie een zogenaamd ‘Goudse- plus’⁷ te realiseren. Op dit moment wordt hier op beperkte schaal invulling aangegeven. Zo worden de bewoners van de Molenwieklocatie door middel van de ‘meedoenbalie’ actief bijgestaan in hun zoektocht naar betaald of vrijwilligerswerk. Ook wordt ingezet op het versterken van de sociale cohesie en worden Nederlandse taallessen gegeven.

Door de beperktere ruimte in het Molenwiekpand en de hogere aantallen opvangplekken blijft er minder ruimte op locatie over voor de Goudse plus. Om die reden worden daarom momenteel andere mogelijkheden en opties onderzocht voor de invulling van deze plus. Hierbij wordt tevens verbinding gezocht met reeds bestaande initiatieven voor andere doelgroepen, partners en faciliteiten. Het projectteam is inmiddels op werkbezoek geweest bij initiatieven in diverse steden die hier ervaring mee hebben opgedaan. Zodra de mogelijkheden en opties nader zijn uitgewerkt, zal de raad hierin worden meegenomen.

3.2 Allonge op de Bestuursovereenkomst noodzakelijk

In de bestuursovereenkomst van december 2022 met het COA is vastgelegd dat Gouda gedurende vijf jaar maximaal 350 asielzoekers zal huisvesten in de Molenwiek aan de Groningenweg 6, waarvan 50 AMV. Door het aantal opvangplekken te verhogen, is een nieuwe onderhandeling met het COA noodzakelijk. Risico is dat COA gaat ‘terug-onderhandelen’ op gemaakte afspraken, zoals minder inzet op activatie van asielzoekers en minder inspanning op Nederlandse les. De verwachting is echter dat COA dit niet zal doen, omdat de nood voor extra opvangplekken groot is en de huidige afspraken voor beide partijen werkbaar zijn.

3.3 Andere gemeenten kunnen voor opvangplekken geen beroep doen op Gouda

Door precies te voldoen aan onze gemeentelijke taak, kunnen omliggende gemeenten geen beroep doen op Gouda voor wat betreft uitruilen van vluchtelingen. De verwachting is echter dat er weinig uitgeruild gaat worden.

4 Juridische- / financiële gevolgen

4.1 Juridische gevolgen

Er is een allonge op de huidige bestuursovereenkomst noodzakelijk. (Zie punt 3.2).

Er is geen nieuwe omgevingsvergunning nodig

Het Molenwiekgebouw heeft de bestemming maatschappelijk, wat passend is voor de opvang van asielzoekers. De aanduiding maatschappelijk ligt alleen op het kantoorpand en niet op het buitenterrein van de locatie. Middels de kruimelregeling (omgevingsvergunning strijdig gebruik) heeft het college het buitenterrein voor de duur van 5 jaar ook de bestemming maatschappelijk gegeven. Hierdoor is er geen nieuwe omgevingsvergunning nodig.

Gebruiksmelding noodzakelijk

Wel zal voor het gebruik van het gebouw de gebruiksmelding aangepast moeten worden waarbij er wordt gekeken naar brandveiligheid.

4.2 Financiële gevolgen:

De kosten die voortvloeien uit de vestiging van het AZC worden betaald door het Rijk/COA. Het COA vergoedt de gemeentelijke kosten via een vergoeding in het gemeentefonds en een vergoeding middels het faciliteitenbesluit. Hierover zijn afspraken gemaakt in de bestuursovereenkomst.

⁷ Bij de ‘plus’ kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een unieke mix van wonen, werken, onderwijs en ontmoeten dat tevens bijdraagt aan een goede inburgering van de asielzoekers.

5 Personele- / organisatorische gevolgen / duurzaamheid / positie mensen met een beperking

De gemeente heeft een projectteam ingesteld, die gesteld staat voor deze opdracht. De verwachting is dat er geen extra ambtelijke personele inzet nodig is, dan waar reeds rekening mee is gehouden.

De provincie heeft aan de regio's Midden Holland en Holland Rijnland financiële middelen beschikbaar gesteld om een regionale coördinator aan te stellen die zich bezig houdt met de uitvoering van de spreidingswet. De verwachting is dat deze middelen voldoende zijn om tot een regionaal opvangplan te komen. Mocht dit niet zo zijn, zal actief richting de Provincie gelobbyd worden voor de verstrekking van aanvullende middelen.

6 Communicatie / interactiviteit

Tegelijkertijd met de verzending van dit raadsvoorstel aan de raad, zullen direct omwonenden en de klankborggroep hiervan op de hoogte worden gesteld. Ook zal er een persbericht uitgaan.

Burgemeester en wethouders van Gouda,
de secretaris, de burgemeester,

drs. R.C. Bakker

mr. drs. P. Verhoeve